

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm XVI. Cùm ex officii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

4. Interruptio præscriptionis quoad certos jurisdictionis articulos, non extenditur ad alios, in quibus possessio præscribentis continuata fuit.

5. Quomodo fiat interruptio præscriptionis circa jurisdictionalia.

1 Not. I. Jurisdictio Episcopalis comprehenditur etiam sub lege diocesana late accepto vocabulo isto, at verò si strictè accipiatur, distinguitur lex diocesana à lege jurisdictionis. vti constat ex *c. Dilectus. c. 8. de off. ord.* & videantur quæ dixi *c. Conquerent. 16. eodem tit.*

2 Not. II. Religiosi contra ordinariam, cuius jurisdictio & jus Episcopale in tota diœcesi fundatum est, duobus modis se defendere possunt, videlicet priuilegio exemptionis & 40. annorum præscriptione cum titulo colorato, sine titulo autem per tempus immemorabile, quòd si in probatione priuilegii (quæ facilius est, & ideo præmittenda secundum *Abbatem. n. 2.*) deficiant, tunc ad præscriptionis probationem accedere possunt, teste *Innoc. hic n. 2.* Et sumitur ex *c. Cum olim. 18. hoc tit.* & docui in *c. Cum Venerabilis. 6. de except.*

3 Not. III. Si Ecclesia aliqua intra diœcesin pertinens ad Monasterium ab Episcopi jurisdictione exempta sit, Abbas ceterum habere quasi Episcopalem jurisdictionem, sicuti explicauimus *Disp. de Elect. Pralat. q. 206.*

4 Not. IV. Sicuti exercens jurisdictionem incertis articulis, non præscribit nisi in his articulis, si alius videlicet Ordinarius sit in possessione aliorum articulorum, quia non plus aliquis præscribit, quam possidet, neque extenditur præscriptio de casu ad casum. *c. Cum olim. 18. hoc tit.* vbi *Abbas. n. 6. & c. Cum contingat. 29. de decimis*, & exemplis declarat *Felin. n. 10.* & ita etiam interruptio præscriptionis quoad certos jurisdictionis articulos non extenditur ad alios articulos, in quibus possessio præscribentis continuata fuit.

5 Fit autem interruptio præscriptionis circa jurisdictionalia per litem contestationem; item per prohibitionem, aut pœnam subditis

inflictam, eò, quòd alteri tanquam Domino aut superiori paruerint, dummodò ipsam acceptauerint, uti *Alex. hic tradit. n. 28.* vel denique si alterum à jurisdictione exercenda per vim excludat, illèque acquiescat siue recedat, sicuti explicat *hic. Abbas. n. 13.* qui etiam monet non sequi, quòd inferior Prælatus præscribere possit jurisdictionem tum priuatiuè, id est excludendo Episcopum, tum cumulariè, quandoquidem visitatio, excommunicatio & similes actus jurisdictionis à pluribus exerceri possunt, videlicet vt & Abbas vel Archi-Diaco-nus aliquis visitet ac puniat Ecclesiæ ministros & simul Episcopus, de iurque locus præuentioni.

CAPITVLVM XVI.

Cum ex officio.

PARAPHRASIS.

Cum Archi-Episcopus Senonensis visitando Prouinciam transiret per Parisiensem diœcesin, & ratione quarundam Ecclesiarum procuraciones peteret, Abbas S. Maglorii Prior de Castres, & alii, ad quos Ecclesiæ pertinebant, inhumaniter denegauerunt; eò, quòd non meminerint se procuracionem antecessoribus Archi-Episcopi soluisse, sed nec petitam fuisse, tunc Archi-Episcopus censuram in eos tanquam contumaces tulit. Hæc res ad Innoc. III. delata est, qui scribit ad Episcopum Parisiensem, quòd contra procuracionem quæ ratione visitationis debetur, præscribi non possit, sicuti nec contra visitationem; licet alius contra alium præscribere possit vtramque, quamobrem mandat, vt sententiam quam Archi-Episcopus ex antiqua Metropolis consuetudine tulit in Prælatos illos vsque ad dignam satisfactionem faciat seruari; quia secundum Apostolum, si quis spiritualia seminat, magnum videri non debet, quòd temporalia metat, cum nemo stipendiis suis militare cogatur, quòd si verò aliquid aliud Prælati contra intentionem Archi-

Episcopi oblicere velint ac probare, iustitia eis non negabitur.

S U M M A R I U M.

1. *Contra procuracionem ratione Visitationis, Episcopo vel Ordinario debita, nullo modo prescribi potest, ne quidem tempore immemoriali.*
2. *Ordinarius procuracionem debitam quotiescunque visitat, remittere potest, iustamen eius exigenda remittere, vel cum alia re permutare non potest, nec solet etiam jui hoc Papa remittere.*
3. *Ab aliis censibus, & prestationibus Ecclesiasticis, v. g. charitativo subsidio, Cathedralitico &c. per tempus immemoriale cum bona fide prescribi potest immunitas.*

Contra visitantem jure speciali, potest prescribi procuratio secundum communem praxin.

Potest etiam eadem prescribi contra talem, licet Episcopo loci sui subiectus.

1 **N**OT. Vnic. Contra procuracionem ratione visitationis Episcopo vel Ordinario debita nullo modo prescribi potest, ne quidem tempore immemoriali: Ratio est, quia jus Canon. resistit huic prescriptioni, tanquam irrationabili, & contra Ecclesiarum utilitatem tendenti, idque partim quia indecens est ut Ecclesie visitatori earum causam laboranti, & spiritualia ministranti, hospitalitatis, & sustentationis necessariae beneficium non largiantur, partim quia hac ratione Ordinarii locorum a visitandis Ecclesiis abduci possunt, cum earundem & totius Diocesis pernicie.

2 His adde 1. Licet Ordinarius procuracionem debitam, quotiescunque visitat, remittere possit, non tamen posse se, suosque successores obligare ad remittendum & vno verbo jus procuracionis exigenda remittere, vel cum alia re permutare. Ita Innoc. hic. n. 1. Abbas. n. 16. si enim jus Procuracionis per expressam remissionem aut alienationem amitti posset, multo id magis posset per prescriptionem saltem temporis immemorialis, aut 40. annorum cum titulo colorato

Adde 2. Quod nec Papa concedere soleat, ut Ecclesia visitanti Episcopo seu Ordinario procuraciones, id est, necessaria vitalia ministrare non teneatur ob rationes supra allatas.

Limitari debet notandum, cum Gloss. in Clem. 2. verb. compositionem. de censibus. licet compositio, qua tollitur procuratio, non valeat, tamen super modo procuracionis, & numero procurandorum compositionem valere, & consequenter prescribi etiam posse, saltem eo modo atque limitatione, ut neque officium visitatoris impediatur, nec lex charitatis, aut hospitalitatis laedatur, sicuti Felin. hic docet n. 15.

Ex his iudicium fieri potest de doctrina eiusdem Felin. in cap. Accedentes. n. 6. b. tit. & in hoc cap. n. 13. Si Ecclesia tempus immemoriale alleget & probet, in quo immunis fuerit a procuracionibus, ex tali tempore oriri presumptionem antecedentis tituli, seu accepti priuilegij, cuius ratione libera pronuntiari debeat; non propter prescriptionem, quippe quae a Jure Canon. in hoc casu negatur, & prohibetur, sed propter presumptionem; ita tamen, ut etiam post 200. & amplius annos cognita veritate contraria, priuilegium nullum datum esse, cessante presumptione debeatur procuratio; quare, ait Felinus, actor in hoc casu ineptus formaret libellum, si ad fundandam intentionem suam diceret se prescripsisse, sed dicere debet, se tempore immemoriali immunem fuisse, ex quo coniectura & presumpcio fiat de titulo seu concessio priuilegio immunitatis, praesertim concurrente fama publicâ.

Hæc doctrina in se optima est, & interueniens ad intelligendum, num jus decimarum, aut jus Patronatus, per temporis immemorialis decursum a laico comparari possit, sicut explicatur in c. Causam. hoc tit. Verum hæc doctrina malè huc accommodatur, tum quia satis significatur in hoc Cap. non obstante immemoriali tempore, quo nec petita, nec data fuerat procuratio, praestandam esse ab Ecclesiis subiectis; tum quia presumpcio priuilegij locum non habet, si priui-

Si diligenti.

PARAPHRASIS.

privilegium dari non potest, aut solet, ut in casu nostro, siquidem Episcopus non potest remissionem procurationis facere, Papa autem non solet, quod id indecens sit & noxium Ecclesiis, ut dixi.

Uterius adverte 1. Quod hic specialiter sermo sit de procuratione debita ob visitationem, non autem loquitur de aliis censibus, aut præstationibus. v. g. charitatiuo subsidio, Cathedralico, aliave annua pensione; in his enim per tempus immemoriale cum bona fide immunitatem præscribi posse, probabile est, uti resoluit *Abbas vol. 2. consil. 26. Felin. hic. n. 14.* Quia cessant rationes, quas attulimus, cur contra procurationem præscribi non possit, accedit quod dictæ præstationes privilegio aut pacto, seu compositione remitti possint, consequenter etiam per præscriptionem temporis immemoralis, cum ea vim tituli habeat, si capacitas sit in vsucapiente.

Advertendum est 2. Quod loquimur de procurationibus, quæ debentur visitanti iure ordinario, non item de ijs, quæ debentur visitanti iure speciali, siue ex privilegio, nam contra hunc visitatorem ut procuratio ei nõ debeat, præscribi potest secundum communem praxim, de qua testatur hic *Felin. n. 13.* licet ipsi contrarium placeat; sed probatur praxis; cum enim ab initio. v. g. Archidiaconus cumulatim cum Episcopo Ecclesias ex speciali concessione, privilegio, aut consuetudine visitare potuerit sine iure procurationis exigendæ, ut fatetur ipse *Felin.* Sequitur inde quod Ecclesiæ etiam postea huiusmodi immunitatem via præscriptionis acquirere possint.

Denique adverte. Quod locuti simus in casu, quo ipsæ Ecclesiæ immunitatem à procurationibus præscribere vellent adversus ordinarium Visitatorem, seu eum, cui communi iure visitatio competit; at verò aliis quispiam. v. g. Archidiaconus, vel Abbas, cui iure speciali competere potest ius visitandi, consequenter etiam præscribere potest ius procurationis exigendæ à quibusdã Ecclesiis diocesis, uti constat ex text. *capituli* & ait *Felin. hic. n. 12.* id locum habere etiam si visitator iste Episcopo loci subiectus sit.

Archiepiscopus Pisanus iuramentum fidelitatis accepit à Iudice Calaritano Marchione Massæ, quod Innoc. III. ait ipsi non licuisse, cum Iudicatus, seu Tribunal Calaritanum immediatè ad proprietatem Sedis Apostolicæ pertineat, sicuti & tota Sardinia, quamvis verò Archiepiscopus se defendere voluerit, quod secundum antiquam suorum antecessorum consuetudinem iuramentum pro sede Apostolica, seu Vice-sedis Apostolicæ recepisset, tamen Pontif. respondit, neque ipsum, neque Ecclesiam eius iure aliquo nixam esse, cum auctoritatem Sedis Apostolicæ non exhibeat, neque præscriptione muniatur; propterea quod confiteatur Archiepiscopus ipsum, vel Ecclesiam eius non fuisse in quasi possessione juris exigendi iuramenti, sed Ecclesiam Rom. quippe cuius nomine exactum & præstitum fuerit iuramentum ministerio Archiepiscopi, siquidem & is possidere dicitur, cuius nomine alius possidet, sin autem dicatur, quod Archiepiscopus & Antecessores eius suo nomine, & non Rom. Pontif. aut Rom. Ecclesiæ iuramentum exegerint, tum sequitur, quod Archiepiscopi ea re iuramentum suum de iure & honore sedis Apostolicæ conservando violarint, & idè in tali possessione exigendi iuramenti suo nomine, permanere non debeant, quandoquidem præscriptioni contra jura Ecclesiastica locus non est, si bona fides, ac justus titulus desit.

Denique etsi ponamus præscriptioni esse locum, tamen non est credibile præscriptionem centenariam, quæ sola contra Ecclesiam Romanam currit, probari posse.

SUMMARIUM.

1. Rex aut Princeps habet fundatam intentionem